

Səminə Abdullayeva

QƏDİM DİLLƏRİN TARİXİNDƏ NİTQ MƏDƏNİYYƏTİ

Nitq mədəniyyəti hər bir dövlət dilinin zəruri problemlərindən sayılır. Çünki dövlət dilinin vəzifəsi təkcə ölkədaxili informasiyaların təmin olunması ilə bitmir. Dövlət dili həm də beynəlxalq informasiya məkanına müstəqil bir subyekt kimi daxil olmaq imkanlarına malikdir. Həmçinin, beynəlxalq inteqrasiya mühitinin qloballaşması ilə ana dilimizə başqa dillərdən zəruri informasiya elementləri daxil olduğu kimi, ölkənin sosial, siyasi, ictimai, mədəni və iqtisadi yüksəlişi ilə bağlı ana dilində yaranmış müəyyən dil vasitələrinin də beynəlxalq informasiya məkanına daxil olması istisna deyildir.

Müstəqil Azərbaycanın qurucusu və memarı Ulu Öndər, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin tarixlərdə misli görünməmiş siyasi uzaqqörənliyi və diplomatik məharəti sayəsində ölkəmiz müstəqillik əldə edərək sosial, siyasi və iqtisadi sahələr üzrə bir çox nailiyyətlər qazanmışdır. Müstəqil dövlətçilik mərhələsində müxtəlif fəaliyyət sahələri kimi ana dilinin inkişafında da bir çox irəliləyişlər əldə edilmişdir. Ulu Öndər hələ milli düşüncənin baş qaldırmasına sət qadağanlar qoyulduğu totalitar sovet rejimi zamanı ana dilinin inkişafı ilə cəmiyyətdə yeni milli oyanış mərhələsinin başlanmasını bəyan edirdi. Bu milli oyanış Ulu Öndərin 1993-cü ildə yenidən hakimiyyətə qayıdışı sayəsində xalqın öz tarixi müstəqilliyinə qovuşması ilə nəticələndi. Milli dilin inkişafının milli oyanışın başlanğıcına çevrilməsi prosesi həqiqətən Heydər Əliyevin müdrik siyasətində ictimai fəaliyyətin yeni bir uğurlu tarixi nümunəsinə çevrildi.

Dil ictimai həyatda elə bir misilsiz fenomenidir ki, burada xalqın milli mədəniyyəti, mənliliyi, ənənələri, məişət həyatı, ictimai şüuru, yaradıcı təfəkkürü özünü nümayiş etdirir. Ona görə də Ulu Öndər haqlı olaraq dilə daha qlobal bir baxışdan yanaşmışdır. Heydər Əliyevin dilə daha geniş əhatədə yanaşması ilə sovet dövründə əzbərciliklə deyilən “Dil insanlar arasında mühüm ünsiyyət vasitəsidir” kimi stereotip xarakterli tərifi öz ömrünü başa çatdırdı. Bu tərifi dil ictimai şüurdan ayrılır və yalnız fəaliyyətdə olduğu anda mövcudluğu təsəvvürə gətirilirdi. Halbuki, Heydər Əliyevin dediyi “Dil xalqın böyük sərvətidir” kəlamında dilin tarixiliyi, milliliyi, ənənəliliyi və varisliyi əhatə olunur. Təsədüfi deyildir ki, Heydər Əliyev dili, həmçinin milli ideologiyanın bir tərkib hissəsi adlandırır.

Nitq mədəniyyəti dilçiliyin elə bir vacib sahəsidir ki, informasiya mübadiləsinin düzgün qurulması, yayılması, ötürülməsi və anlaşılıqlığı onun normalarının mükəmməl və sabit olmasından daha çox aslıdır.

Qədim Yunanıstanda və Romada nitq mədəniyyəti

Antik dövrdə nitq mədəniyyəti məsələləri dövlətçiliyin idarə sistemində, insanlara qarşılıqlı münasibətlərin yaranmasında çox böyük siyasi, ideoloji, mədəni və psixoloji ənənələr yaratmışdır. Nitq mədəniyyəti ənənələrinin inkişafı və zənginləşməsi sayəsində natiqlik sənəti formalaşmağa başlamışdır. Natiqlik sənətinin formalaşması, zənginləşməsi və püxtələşməsi o zaman baş verə bilərdi ki, natiqlik sənətinin dil və üslub vasitələri mükəmməl qayda və normalarla tənzim oluna bilsin. Məhz antik dövrdə qədim Yunanıstan natiqlik sənətinin, fəhətli və gözəl danışq qabiliyyəti olan, fikri incə, dəqiq, məntiqli ifadə edə bilən və bu sahədəki istedadları ilə özlərinə tarix yaradan məşhur şəxsiyyətlərin vətəni olmuşdur. Bu möhtəşəm sənətin beşiyi kimi tarixdə məşhurlanan Yunanıstanda dərin məzmunlu, bədii cəhətdən mükəmməl, məzmunca dolğun epik, lirik və drammatik əsərlər yaranır, musiqi sənətində böyük nailiyyətlər əldə edilir, heykəltararlıq və memarlıq sənəti də sürətlə inkişaf edirdi. (1) Qədim Yunanıstanda insanların hissəsinə, ağılına, qəlbəsinə dərin təsir göstərən “incəsənətin şahənşahi” adlandırılan ritorika da (bəlağət elmi) son dərəcə yüksək səviyyədə qiymətləndirilirdi. (2)

Bəlağət sözü mənşəcə ərəb dilinə məxsusdur. Mənası, fikri incə, aydın və gözəl ifadələrlə anlatma, natiqlik bacarığı və natiqlik məharəti deməkdir. Danışq mədəniyyəti ilə əlaqədar natiqlik sənətində fəhət sözü də işlədilir. Bu söz də mənşəcə ərəb dilinə məxsusdur, mənası isə gözəl və aydın danışma qabiliyyəti deməkdir. Natiqlik sənətində bu iki sözlə birlikdə *ritorika* sözü də işlədilir. *Ritorika* sözü mənşəcə yunan dilinə məxsusdur. Mənası *bəlağət* və *fəhət* sözlərinin bildirdiyi anlayışlarla üst-üstə düşür, həm də bu söz antik dövrdə və ondan sonrakı vaxtlarda natiqlik sənəti və nəzəriyyəsi mənalarda da işlənmişdir. Nitq mədəniyyəti ilə əlaqədar Azərbaycan dilçiləri və pedaqoqları tərəfindən hazırlanmış dərslik, dərs vəsaiti və monoqrafiyalarda natiqlik sənətinə aidiyyəti olan məsələlərdən də bəhs edilir. Bunlar daha çox nitqin əsas keyfiyyətlərinə aid olan düzgünlük, ardıcılıq, zənginlik, ekspressivlik, emosionallıq, bədillik, intonasiyalıq, mədəni nitq, sadəlik, dəqiqlik, yığcamlıq, ifadəlilik, pafosluluq, rəbitəlilik kimi anlayışlardan ibarətdir. Həmçinin nitq mədəniyyətinə həsr olunmuş ədəbiyyatda ictimai-siyasi natiqlik, diplomatik natiqlik, məhkəmə natiqliyi, hərbi natiqlik, akademik natiqlik, ictimai-məişət natiqliyi, ekran natiqliyi kimi məsələlər də işıqlandırılır. Bütün bunlar Qədim Yunanıstanda və Romada yaranmış natiqlik sənətinə məxsus məsələlərin nitq mədəniyyəti ilə ənənəvi bağlılığının davam etməsi kimi qəbul edilə bilər.

Qədim Yunanıstanda və Romada nitq mədəniyyət məsələləri daha çox danışq dilinin inkişafına və zənginləşməsinə xidmət etmişdir. Başqa sözlə, Qədim Yunanıstanda və Romada nitq mədəniyyəti danışq dili bazasında formalaşmış inkişaf etmişdir. Gözəl danışq məharətinə sahib olmaq cəmiyyətdə insanların rəğbətini qazanmaq üçün ən aparıcı vasitələrdən birinə çevrilirdi. M.Əsgərov “Natiqlik sənətinin əsasları” adlı kitabında yazır ki, “Qədim Yunanıstanda insanların hissəsinə, ağılına, qəlbəsinə dərin təsir göstərən, “incəsənətin şahənşahi” adlandırılan ritorika son dərəcə yüksək səviyyədə qiymətləndirilirdi. Eradan əvvəl V əsrin ikinci yarısında Yunan-İran müharibəsi qurtardıqdan sonra natiqlik sənəti siyasi mübarizə silahı kimi Afınanın ictimai həyatında mühüm rol oynamağa başlayır. Dövlət işlərinin gedişinə təsir göstərməyə cəhd edən siyasi rəhbərlər özlərinin baxışlarını kütlə qarşısında müdafiə etmək, xalq yığıncaqlarında kütlələri inandırmaq və onları öz arxalarında çəkib aparmaq üçün ən təsirli və kəsərlə silah olmaq üçün natiqliyə qüvvətli meyil göstərirdilər. Bundan əlavə əhəlinin əksəriyyətində də natiqlik sənətinə öyrənib onun sirlərinə bələd olmaq, bu sahədə məharət göstərmək və öz istəyini ən dəqiq sözlərlə sərrast şəkildə ifadə etmək arzusu var idi” (3).

Natiqlik sənəti sonralar müxtəlif fəaliyyət sahələrində, xüsusilə, məhkəmə işlərində daha çox tətbiq edilməyə başlamışdı. Burada yalanı doğru, doğruyu yalan kimi təsdiq edib rəqiblər qarşısında qələbə qazanmaq əsl məharət hesab edilirdi. Bununla əlaqədar natiqlik sənətində *sofizm* deyilən bir nitq variantı da formalaşdı. *Sofizm* sözü (*sophisma*) mənşəcə yunan dilinə məxsusdur. Mənası uydurma, aldatma deməkdir. Sofizmlər qəsdən irəli sürülən yanlış mühakimələrdir ki, onu həqiqət kimi qələmə verməyə cəhd edirlər. Sofistikada billə-bilə, qəsdən çaşıdırıcılıq, aldatma yolu qələbə əldə etmək məharət sayılmışdır. Bir çox alimlərin fikrincə insanların təfəkkür fəaliyyətinin müəyyən mərhələlərində sofistlik mühakiməsi üstünlük təşkil edir. Higelin fikrincə antik sofizmin varlığı onu ifadə edirdi ki, sofistlərin özü hər bir hadisəni, prosesi “fıkrən təhlil etmək” bacarığını əsas götürürdülər. Hegelin bu fikrində sofizmin sosial mənası pərdələnir, onun insan fəaliyyətinin atributu olması ideyası ön plana çəkilir. Sokrat, Platon, Aristotel, Protakor, Evaf kimi alimlər qədim dövrün məşhur sofistləri olmuşdur” (4).

Natiqlik sənətinin əsası kimi formalaşmış ritorika gözəl danışmağın qaydalar məcmusu və natiqlik təliminin metodik üsullarından ibarət olmuşdur. Ritorika elminin yaranması ilə ritor adlanan bir ixtisas da yaranmışdır. O dövrdə gözəl danışmağı öyrədən müəllimlər ritor adlandırılmışdır. (5)

Qədim Yunanıstanda ritorika elminə dərinlən yiyələnmiş Demofen (e.ə. 384-322) həm də məşhur loqoqraf olmuşdur. Loqoqraf yunan dilindəki *loqos* (məntiq, dil) və *qraf* (şünas) tərkiblərindən ibarət olan termindir. Loqoqraflar əsas etibarilə məhkəmədə söyləniləcək nitqlərin məntiqi tərtib edən şəxslərə verilən peşəkarlıq adı olmuşdur. Deyildiyinə görə Demofen boydan balaca imiş, özü də xoşaləgməz cır səslə danışmış. Odur ki, Demofen nitqlərini yazılı şəkildə hazırlayıb şifahi şəkildə çatdırmaq üçün inadkarlıqla məşq edərmiş. Tavandan asılmış iti cidanın altında məşq hazırlığı keçməklə çiyinlərini atmaq kimi pis adətdən də uzaqlaşmağa çalışmışdır.

Demofen çox gərgin ciddi-cəhdlə böyük siyasi xadim kimi yetişir. Afananın satqın, ikiüzlü və xəyanətkar hakimlərini ifşa edir onları işdə, əməldə və ən əsası, siyasətdə düzgünlüyə çağırırdı. Onun firincə natiqə söz və səs deyil, düzgün siyasi istiqaməti şərəf gətirir. Yunanıstanda antik dövrün bir çox ritorik sənətkarları yetişmişdi. Bunlardan ən məşhurları Sofist Leontinski Qriqoriy (e.ə. 483-375), natiqliyin atası Afinalı Sokrat (436-338), Trasimax (e.ə. V əsr) və Aristotel (e.ə. 384-322) olmuşdur. Aristotelə qədər yaranmış kitablarda ancaq natiqlik sənətinin üsulları haqqında danışılırdı. Aristotel isə ilk dəfə natiqlik sənətinin elmi əsaslarını yaratmışdır. Onun "Ritorika" adlanan kitabında natiqliyin dil və üslub məsələlərindən bəhs olunur. Bu kitabda nitq hazırlığı üçün materialın tətbiqi, əldə edilən nümunələrin müvafiq formaya salınması, mətnin şifahi şərh, nitqin çatdırılma üslubu, tələffüz, intonasiya, emosiya kimi qaydaları şərh edilmişdir. Yunanıstanda siyasi azadlıq aradan qaldırıldıqdan sonra natiqlik sənəti də süquta uğramışdır. Görünür, cəmiyyətdə insanları sosial, siyasi, ictimai, maddi, mənəvi sıxıntılara düşür olması sənətin, sənətkarlığın, elmin və tərəqqinin inkişafında çox ciddi mənəvi iflas səbəb olan amillərdən biri imiş.

Qədim Romada Katon (e.ə. 234-149), Qrapxi (e.ə. 163-132), Antoniy Mark (e.ə. 83-30) kimi parlaq natiqlər yetişmişdir. Mark Qulliy Siseron bu məşhur natiqləri özünün yüksək istedadı və peşəkarlıq məharəti ilə kölgəyə qoymuşdur.

Siseronun mahir natiq kimi yetişməsində öz zamanəsinin mühüm təsiri var idi. Onun dövründə söz sənətinə çox böyük maraq var idi. Romalılar sözün gözəlliyini qiymətləndirir və müxtəlif ədəbi üslublarla maraqlanırdılar. Siseron özünün arzuladığı kimi nəslin siyasi rəhbəri ola bilmədi, lakin ən mahir yazıçı və natiq kimi yetişdi. Onun adı klassik natiqliyin əbədi simvoluna çevrildi. (6)

Qədim Hindistanda nitq mədəniyyəti

Hindistanda dilçiliyin tarixi eradan 1500 il əvvələ gedib çıxır. Hind dilçiliyinin yaranmasının səbəbi müqəddəs himenlərin dili olan sanskrit ilə xalq dili sayılan prakrit arasında fərqlənmələrin baş verməsindən ibarət idi. Prakrit dili şifahi danışığa əsaslandığından bu dildə sanskritlə müqayisədəki fərqlənmələr müqəddəs mətnlərin anlaşılmaqlığına gətirib çıxara bilən qorxu yaradırdı. Odur ki, sanskrit dili istifadəçilərinin üzlaşdığı qorxu və təlaş aradan qaldırmaq və müqəddəs mətnlərin anlaşılmasına daimi bir təminat yaradılması Hindistanda dilçilik məktəbinin bünövrəsinin qoyulmasında zəruri bir tələbə çevrildi. Hind dilçilik məktəbində müqəddəs mətnlərin qorunması məqsədi ilə dil quruluşuna dair tədqiqatlar sanskritin oxunmasını, səsləndirilməsini və anlaşılıqlı olmasını tənzimləyən qaydalar sistemindən ibarət idi. Sanskrit dilində yazılmış mənbələrdən ən çox aşağıdakıların adları qeyd olunur:

1. Riq-veda (müqəddəs himnlər kitabı)
2. Sama-veda (müqəddəs şeirlər kitabı)
3. Yacur-veda (qurban mərasimləri kitabı)

Qədim hind dilçilik məktəbində dil quruluşunun aşağıdakı məsələləri öyrənilirdi:

1. Şikşa – fonetika
2. Nirukta- leksikologiya və etimologiya
3. Byakarnada – qrammatika
4. Çxonda – üslubiyyat və poeziya

Qədim hind dilçilik məktəbində aparılan təhlillərin nitq mədəniyyətinə aidiyyəti dini mətnlərin sabitliyinin vahid qaydalar sistemi əsasında tənzim olunmasına yaradılan təminatdan ibarət idi.

Qədim Hindistanın görkəmli dilçisi eradan əvvəl IV əsrin ikinci yarısında yaşamış Panini olmuşdur. Qədim sanskrit dilinin quruluşunu təsvir edən Panini dili sistemi kimi başa düşülürdü, nitq hissələrini fərqləndirirdi. Panininin apardığı təhlildə söz əsası, kök, şəkilçi, daxili fleksiya intonasiya, vurğu bərdə fikirlər mühüm yer tuturdu. Panini həmçinin, dialekt fərqlərini də diqqətdən yayındırmırdı. Çünki dialekt fərqləri daim ümumişək danışığa təsir göstərir. Bu isə danışığa dilinin yazılı mətnlərdən fərqlənməsinə səbəb olurdu. Hindistanda yazılı dil ənənələri daha çox sanskritlə yazılmış dini kitablarda tətbiq olunduğu üçün dialekt fərqləri üstünlük təşkil edirdi. Hindistanda yazılı dil ənənələrinin qədim tarixə malik olmasına baxmayaraq bu ənənələr kütləviləşdiyi üçün indi də orada çoxlu dialektlər mövcuddur. Tədqiqatçıların araşdırmalarına görə bu gün Hindistanda aparıcı dil hindu dili olsa da dialektlərin sayı 1652-dir. Hindistan Konstitusiyasına görə ölkənin 21 rəsmi dili vardır. Əhalinin 83 faizi induslardan ibarətdir. Ölkənin biznes və inzibati işlərində ingilis dilindən istifadə edilir.

Ərəb dilçilik məktəbində nitq mədəniyyəti

Ərəb dilçilik məktəbi eramızın VII-VIII əsrlərində yaranmışdır. Ərəb dilçilik məktəbində böyük inkişaf IX-X əsrlərdə baş vermişdir. Ərəb dilçilik məktəbində də dini mənbələrin dilinin dialekt təsirlərindən qorumaq məqsədi daşınırmışdır. Müasir ərəb dili müqəddəs Quranın qrammatik quruluşuna əsaslandığından ərəb dünyasının ümumi rəsmi dili kimi işlədilir. Ərəb dialektləri isə ayrı-ayrı ərəb ölkələrində bir-birindən təcrid olunmuş şəkildə mövcuddur. Ona görə də onların arasında başa düşülməyəcək dərəcədə kəskin fərqlər vardır. Dialektlərin arasında fərq ən çox ərəb yarımadasından kənardakı ərəzilərdə müşahidə edilir. Dialektlər arasındakı ciddi fərqlərin baş verməsinə təsir edən əsas amillərdən biri əvvəllər həmin ərəzilərdəki əhalinin başqa dillərdə danışmasından ibarətdir. Bəzi ərəzilərdə, hətta söz sırası da bir-birindən fərqlənir. Ərəb dilindəki əsas dialektlər aşağıdakılardan ibarətdir.

Misir dialekti. Bu dil ən çox kort dili təsir etmişdir. Daha sonra türk, fransız və ingilis dilinin təsiri baş vermişdir. Bütün ərəb dünyası bu dialekti başa düşür. Misirdə 52 milyon insan bu dialektlə danışır. Misir dialektinin rəsmi statusu yoxdur. Misirdə rəsmi dil Qurana əsaslanan klassik ərəb dilidir.

Məğrəbi dialekti. Mərakeş, Əlcəzair, Saxara, Tunis və Liviyada 75 milyon əhali bu dildə danışır. Yaxın Şərqi ərəbləri bu dialekti çətinliklə başa düşürlər. Bu dialektə fransız, ispan və italyan dilləri dialektə təsir göstərmişdir.

Mesopotamiya dialekti. Bu dialektin özü iki yerə bölünür: İraq dialekti və Şimali Mesopotamiya dialekti.

İraq dialekti. İraq dialekti üç yerə ayrılır: Bağdad, Mosul, Bəsrə dialektləri. Bu dialektlərə kürd, fars, türkmən və assurların dili təsir etmişdir. İraqda, Şərqi Suriyada və Qərbi İranda 29 milyona yaxın insan bu dildə danışır.

Şimali Mesopotamiya dialekti. Bu dialektə Bağdadın şimalında, Uzaq Şərqi Suriyada və Şərqi Türkiyənin bəzi vilayətlərində danışılır. Orta əsrlərin İraq dialektindən törəmişdir.

Yəhudi dilinin bu dialektə ünsürləri mövcuddur. Bu dialektə 7 milyon əhali danışır.

Şami dialekti. Bu dialekt Şərq dialekti də adlanır. Şərqi Aralıq dənizinin 100 kilometrlik sahilində 35 milyon əhali bu dialektə danışır. Şami dialektinin özü 6 müxtəlif dialektlərə ayrılır.

Körfəz dialekti. İraq, Küveyt, Səudiyyə Ərəbistanı, Birləşmiş Ərəb Əmirliyi, Oman, Yəmən, Qətər və Bəhreynə 4 milyon əhali bu dildə danışılır.

Klassik ərəb dilçilik məktəbinin nümayəndələri bunlar idi: Subəveyhi, milliyətçə fars, (793-cü ildə vəfat edib), Əbu Übeydə, milliyətçə yunan (770-837), Sağan, milliyətçə hindli, Xətib Təbrizi, azərbaycanlı. (7)

Ərəb dilçilik məktəbində fonetika, leksikologiyaya, leksikoqrafiyaya və qrammatikaya dair çoxlu əsərlər yaradılmışdır. Ərəb dilçilik məktəbi özündən sonra çox güclü ənənə yaratmışdır. Bu ənənə başqa dillərə, o cümlədən, türk dilləri sahəsində aparılan tədqiqatlara da tətbiq olunmuşdur. Məsələn, Mahmud Kaşğarinin məşhur "Divani-lügəti-türk" adlı əsəri türk dillərinin müqayisəsinə həsr olunsa da təhlil üsulu ərəb modelinə əsaslanır.

Dilçilikdə klassik ərəb modelinin nitq mədəniyyəti sahəsindəki ən mühüm rolu ondan ibarət olmuşdur ki, bu model Quranın dilinin sabit saxlanılmasına və ərəb dünyasının uzun əsrlər boyu vahid struktura malik bir informasiya dilinə sahib olmasına təminat yaratmışdır.

Ədəbiyyat

6. Əsgərov M.Ə. Natiqlik sənətinin əsasları. Bakı, Azərəşr, 1975, s. 21.
7. Əsgərov M.Ə., Natiqlik sənətinin əsasları. Bakı, Azərəşr, 1975, s.21.
8. Əsgərov M. Natiqlik sənətinin əsasları. Bakı, Maarif, 1975, s. 22.
9. İsmailov Məh. Məntiq terminlərinin izahlı lügəti. Bakı, MBM, 2007, s. 316.
10. Əsgərov M.Ə. Natiqlik sənətinin əsasları. Bakı, Maarif, 1975, s. 22.
11. Əsgərov M.Ə. Natiqlik sənətinin əsasları. Bakı, Maarif, 1975, s. 28; Qasımov Ə.Ə. Nitq mədəniyyətinin tarixi; Siseron, Sokrat, Demosfep. Bakı Dövlət Universitetinin Elmi əsərləri. Sosial-siyasi elmlər seriyası. 2013, № 3, s. 73-84.
12. Rəcəbov Ə. Dilçilik tarixi. Bakı, Maarif, 1988, s. 33-41.

Xülasə

Məqalədə dilin xalqın milli mədəniyyəti, mənliliyi, ənənələri, məişət həyatı, ictimai süuru, yaradıcı təfəkkürü ilə bağlı olmasından danışılır. Son dövrlər nitq mədəniyyətinin xüsusi aktuallıq kəsb etdiyi qeyd edilir. Qeyd edilir ki, nitq mədəniyyəti informasiya mübadiləsinin düzgün qurulması, yayılması, ötürülməsi və anlaşılıqlığı onun normalarının mükəmməl və sabit olmasından daha çox asılıdır. Məqalədə Qədim Yunanıstanda və Romada yaranmış natiqlik sənətinə məxsus məsələlərin nitq mədəniyyəti ilə ənənəvi bağlılığından bəhs edilir.

Açar sözlər: nitq mədəniyyəti, informasiya mübadiləsi, qədim dillər, Ərəb dilçilik məktəbi, milli mədəniyyət

Резюме

Статья рассказывает о том, что язык связан с национальной культурой, мифами, традициями, бытом, общественным сознанием и творческим мышлением людей. В последнее время культура речи стала особенно актуальной. Отмечается, что культура речи, правильная структура, распространение, передача и понимание обмена информацией в большей степени зависят от совершенства и стабильности ее норм. В статье рассматривается традиционная связь речевых вопросов в Древней Греции и Риме с культурой речи.

Ключевые слова: речевая культура, обмен информацией, древние языки, школа арабского языка, национальная культура

Summary

Feel free to talk, even if you have a very personal connection with mysticism, myths, traditions, endless, sociable creatures and mystery. In the history of culture, the most actual actuality. It is ignored, so far as culture is concerned, the structure, the distribution, the transfer of information, and the observation of the upper limit of the standard and stability. There is no traditional way of communicating with the Rebels of the Greek and Roman cultures.

Keywords: speech culture, information exchange, ancient languages, Arabic language school, national culture

Rəyçi: dos.S.Abbasova